

ХАРЬЦУУЛСАН СУДАЛГАА / АХМАД НАСТНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ /

2024.04.05

	Одоогийн хууль	Нэмэлт өөрчлөлтийн төсөл	Тайлбар
	Хуулийн нэр: Ахмад настны тухай хуулийн шинэчлэн найруулга /2012 он/	Хуулийн нэр : Ахмад настны тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл	Тайлбар
	4.1.6."ахмад настны эсрэг хүчирхийлэл" гэж аливаа этгээд ахмад настны эрх, эрх чөлөөг зөрчиж, түүний амь нас, эрүүл мэнд, бие махбод, сэтгэл санаанд гэм хор учруулсан, эсхүл учруулахаар заналхийлсэн үйлдэл, эс үйлдэхүйг.	<p>4.1.6."ахмад настны эсрэг хүчирхийлэл" гэж аливаа этгээд ахмад настны эрх, эрх чөлөөг зөрчиж, түүний амь нас, эрүүл мэнд, бие махбод, сэтгэл санаанд <u>болон ахмад настны өмчлөлийн байр, орон сууц, газар, бусад эд хөрөнгө, тэтгэвэр, мөнгөн хөрөнгийг нь түүний зөвшөөрөлгүйгээр болон айлган сүрдүүлэх, дарамт, шахалт үзүүлэн хүч хэрэглэн авч ашиглах зэргээр</u> гэм хор учруулсан, эсхүл учруулахаар заналхийлсэн үйлдэл, эс үйлдэхүйг.</p> <p>4.1.7. Ахмад настны цогц үнэлгээ" гэж эмч, эмнэлгийн <u>мэргэжилтэн, нийгмийн ажилтан ахмад настны бие бялдар, танин мэдэхүй, сэтгэлзүй, үйл ажиллагааны чадвар, нийгмийн тулгамдсан асуудлыг тодорхойлж, хэрэгцээний болон эрсдлийн зэргийг үнэлэх мэргэжлийн олон талт үйл ажиллагааг;</u></p> <p>4.1.8."Ахмад настны цогц тусламж, үйлчилгээ" гэж энэ хуулийн 4.1.7-д заасан үнэлгээнд суурилан, ахмад настны <u>хам шинж, асран хамгаалал, нийгмийн халамжийн тусламж, үйлчилгээний тулгамдсан асуудлыг эрэмбэлэн хэрэгцээг тогтоож</u></p>	<p>Ахмад настны эсрэг хүчирхийлэлд эдийн засгийн хүчирхийлэл нь нуугдмал бөгөөд өндөр хувь эзэлж байгааг ХЭҮК-оос хийсэн судалгаанаас гарсан. Мөн Солонгосын Ахмад настны хүчирхийллийн хуулийг судлан энэ заалтыг нэмсэн. <i>Хариуцлагыг нэмэх</i></p> <p>Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага (ДЭМБ)-аас "Номхон Далайн Баруун Бүсийн Эрүүл насжилтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө"-д "Ахмад настны эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн хэрэгцээг цогц байдлаар, урт хугацааны туршид тасралтгүй тусламж үйлчилгээгээр хангах" заалтыг хэрэгжүүлэхэд "Ахмад настны цогц тусламж, үйлчилгээ"-г өөрийн орны нөхцөл байдалтай уялдуулан эрх зүйн зохицуулалт хийхийг зөвлөсөн байна¹.</p>

¹ <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-FWC-ALC-19.1>

төлөвлөгөөний дагуу цогцоор үзүүлж, эргэн хянах үйл ажиллагааг”;

4.1.9.“ахмад настны асаргааны хувилбарт үйлчилгээ” гэж ахмад настны асруулах эрэлт хэрэгцээ, нөхцөл байдалд үндэслэн өдрөөр, түр, урт хугацаанд байрлуулан асрах, байнга асрах төрөлжсөн асрамжийн, асралт гэр бүлээр асруулах, гэрээр асрах зэрэг бусад шаардлагатай үйлчилгээг иргэн, аж ахуйн нэгж, төрийн болон төрийн бус байгууллагаар дамжуулан эсхүл хамтран төлбөртэй, төлбөрийн хөнгөлөлттэй, төлбөргүй нөхцөлөөр үзүүлэх үйл ажиллагааг;

4.1.10.”ахмад настанд үзүүлэх сэргээн засах үйлчилгээ” гэж Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 3.1.21 дэх заалтад заасан сэргээн засах цогц үйл ажиллагааг ахмад настанд үзүүлэхийг;

4.1.11.“ахмад настанд үзүүлэх цогц тусламж, үйлчилгээний мэргэжлийн удирдлага” гэж ахмад настанд үйлчилгээ үзүүлж байгаа эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн, нийгмийн ажилтныг онол, арга зүй, мэргэшлийн хувьд удирдан чиглүүлэх, дэмжих, зөвлөн туслах, хөгжүүлэх үйл ажиллагааг.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого”-ын 3.1.13-т “Ахмад настанд урт хугацааны тусламж үйлчилгээ үзүүлэх хөгжлийн төвүүдийг байгуулна.”, 3.1.18-т “Ахмад настанд ... үзүүлэх урт хугацааны тусламж үйлчилгээний нэгдсэн, цогц тогтолцоог бүрдүүлнэ.” гэж тус тус заасан.

Түүнчлэн Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх 22 дахь илтгэлийг хэлэлцсэнтэй холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2023 оны 05 дугаар сарын 04-ний өдрийн 35 дугаар тогтоолын 3 дугаар зүйлд “Ахмад настны эрхийн хэрэгжилтийн талаар: а/ахмад настны тусламж үйлчилгээний нэгдсэн, цогц тогтолцоог бүрдүүлэх зорилтыг эрчимжүүлэх, насжилтын үеийн өвчний эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг хүчин зүйлүүдийг бууруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх; в/ахмадын асрамж, хамгаалал, сэтгэцийн эрүүл мэндийг хамгаалах, чөлөөт цагаа

			өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг бий болгох асуудлаар цогц бодлого боловсруулж, хэрэгжүүлэх.” асуудлыг тусгасан.
2	<p>7 дугаар зүйл. Ахмад настанд үзүүлэх үйлчилгээ</p> <p>7.1.Ахмад настанд үзүүлэх үйлчилгээ дараах төрөлтэй байна:</p> <p>7.1.1.лавлагаа, мэдээллийн үйлчилгээ;</p> <p>7.1.2.зөвлөгөө өгөх үйлчилгээ;</p> <p>7.1.3.явуулын үйлчилгээ;</p> <p>7.1.4.өдрийн үйлчилгээ;</p> <p>7.1.5.сайн дурын үйлчилгээ;</p> <p>7.1.6.өдрөөр эмчлэх, асран сувилах үйлчилгээ;</p> <p>7.1.7.асрамжийн үйлчилгээ;</p> <p>7.1.8.хүнсний дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ;</p> <p>7.1.9.гэр бүлийн хүчирхийллээс хамгаалагдах үйлчилгээ.</p>	<p>7 дугаар зүйл. Ахмад настанд үзүүлэх үйлчилгээ</p> <p>7.1.Ахмад настанд үзүүлэх үйлчилгээ дараах төрөлтэй байна:</p> <p>7.1.1.лавлагаа, мэдээллийн үйлчилгээ;</p> <p>7.1.2.зөвлөгөө өгөх үйлчилгээ;</p> <p>7.1.3.явуулын үйлчилгээ;</p> <p>7.1.4.өдрийн үйлчилгээ;</p> <p>7.1.5.сайн дурын үйлчилгээ;</p> <p>7.1.6.өдрөөр эмчлэх, асран сувилах үйлчилгээ;</p> <p><u>7.1.7.ахмад настны асаргааны хувилбарт үйлчилгээ;</u></p> <p>7.1.8.хүнсний дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ;</p> <p>7.1.9.гэр бүлийн хүчирхийллээс хамгаалагдах үйлчилгээ.</p> <p><u>7.1.10.ахмад настны хөгжлийг дэмжих үйлчилгээ;</u></p> <p>7.1.11.ахмад настны дасгал хөдөлгөөн, эрүүл мэнд, нийгмийн оролцоог дэмжих үйлчилгээ;</p> <p><u>7.1.12.ахмад настанд үзүүлэх сэргээн засах үйлчилгээ;</u></p>	<p>Хуулийн 7.1.7-д заасан асрамжийн үйлчилгээг ахмад настны асаргааны хувилбарт үйлчилгээ буюу ахмад настны асруулах эрэлт хэрэгцээ, нөхцөл байдалд үндэслэн өдрөөр асрах, богино болон түр хугацаанд байрлуулан асрах, урт хугацаанд байрлуулан асрах, байнга асрах төрөлжсөн асрамжийн, асралт гэр бүлд байрлуулан асрах, гэрээр асрах зэрэг үйлчилгээг иргэн, аж ахуйн нэгж, төрийн болон төрийн бус байгууллагаар дамжуулан төлбөртэй, бага төлбөртэй, төлбөргүй зэрэг олон хэлбэрээр үзүүлэх үйл ажиллагаа болгон өөрчилсөн.</p> <p>7.1.10.ахмад настны хөгжлийг дэмжих үйлчилгээ буюу ахмад настныг цаг үетэйгээ тохируулан сургах, хөгжүүлэх үйлчилгээг нэмсэн.</p>

			<p>Ахмад настны хувьд одоо зөвхөн сувиллын үйлчилгээ байгаа боловч тогтмол эрүүл мэндийг дэмжих сэргээн засалтын үйлчилгээ нэн шаардлагатай байгаа тул энэ чиглэлийн үйлчилгээг нэмсэн.</p> <p>7.1.13.ахмад настны эрүүл мэндийг дэмжих сургалт, үйлчилгээний хувьд өөрт нь болон байнгын асаргаатай ахмад настныг асарч байгаа иргэдэд зориулсан сургалт үйлчилгээ чухал байна.</p>
	7.2.5.ахмад настанд туслах хүсэл, сонирхолтой сайн дурын байгууллага, ажилтны үйл ажиллагааг зохион байгуулах;	7.2.5.ахмад настанд туслах хүсэл, сонирхолтой сайн дурын байгууллага, ажилтны <u>болон ахмад настны сайн дурын үйл ажиллагааг зохион байгуулах;</u>	
	7.2.10.аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага, сум, хорооны нийгмийн ажилтан нь ахмад настны нөхцөл байдлыг судлан, хэрэгцээт дэмжлэг, туслалцаа, үйлчилгээг тодорхойлж, тэдгээрээс сонголт хийхэд туслах, зөвлөгөө өгөх.	<p>7.2.9¹.ахмад настанг орчин үеийн шинэ техник хэрэгсэл ашиглах, нийгэм, олон нийтийн хөгжлөөс хоцроохгүй байлгах чиглэлээр соёл урлаг, уран сайхан, гар урлал, хэвлэл нийтлэл, танин мэдэхүй,зэрэг чиглэлээр сургах, сонирхлын клуб, бүлэг ажиллуулан дэмжих.</p> <p>7.2.10.аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага, сум, хорооны нийгмийн ажилтан <u>болон сум, тосгон, өрхийн эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн</u> нь ахмад настны нөхцөл байдлыг судлан, хэрэгцээт дэмжлэг, туслалцаа, үйлчилгээг</p>	

		тодорхойлж, тэдгээрээс сонголт хийхэд туслах, зөвлөгөө өгөх.	
3		<p><u>7.2.11.аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага, сум, хорооны нийгмийн ажилтан болон өрх, сум, тосгоны эмч нь байнгын асаргаа шаардлагатай ахмад настныг асарч байгаа иргэний эрүүл мэнд, ачааллыг үнэлэн, шаардлагатай бол тэднийг түр амраах, асруулагч ахмад настныг түр асрах төв, өдрийн асаргааны төв, сувилахуйн төвд түр байрлуулах, эрүүл мэндийн үйлчилгээ, хөнгөвчлөх эмчилгээнд хамруулах, эсхүл гэр бүлийн бусад гишүүдийн асрамжид шилжүүлэх талаар гэр бүл гишүүдтэй нь зөвшилцөн шийдвэрлэх</u></p>	<p>Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн дагуу хүнд хэлбэрийн хэвтрийн өвчтэй ахмад настнуудыг гэр бүлдээ асарч байгаа иргэнд сар бүр тэтгэмж өгч байгаа нь хэвтрийн өвчтэй ахмад настантай өрхийг эдийн засгийн хүндрэлээс сэргийлэхэд дэмжлэг үзүүлж нөгөө талаар асаргаа үйлчилгээг гэрийн нөхцөлд хийж байгаа сайн талтай. Гэхдээ нөгөө талаар асарч байгаа иргэд нь ахмад настан голдуу байгаа нь нэг ахмад настан нөгөө ахмад настнаа асарч ядрах, сульдах, гэр бүлийн гишүүдэд асаргаа үйлчилгээний талаар сургалт байхгүйгээс мэдлэг дутмаг байх зэрэг хүндрэлтэй тулгардаг. Мөн хэвтрийн өвчтэй иргэний гэр бүлийн нөхцөл байдалд үнэлгээ хийж, асаргааны төлөвлөгөө гаргах, хэрэгцээт асаргааны хэрэгсэл бусад дэмжлэг үзүүлэх нь дутагдалтай байна. Иймд энэ заалтыг нэмсэн.</p>

		<p><u>7.2.12.энэ хуулийн 4.1.7, 4.1.8, 4.1.11, 7.1-д заасан заасан үнэлгээ, үйлчилгээ, мэргэжлийн удирдлагын заавар болон энэ хуулийн үйлчилгээ үзүүлэх журмыг эрүүл мэндийн болон нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран баталж, хэрэгжүүлэх.</u></p> <p><u>7.2.13.энэ хуулийн 7.1.6, 7.1.12-т заасан үйлчилгээг эрх бүхий байгууллагаас магадлан итгэмжлэл авсан эрүүл мэндийн даатгалын байгууллагатай гэрээ байгуулсан байгууллагаар гүйцэтгүүлэх.</u></p> <p><u>7.2.14. энэ хуулийн 4.1.7-д заасан үнэлгээнд ахмад настан сайн дурын үндсэн дээр орох бөгөөд үнэлгээг хийхдээ ахмад настанд чирэгдэлгүй байхыг анхааран, зарим тохиолдолд цахимаар хийж болно.</u></p>	<p>2017 онд шинэчилсэн найруулгаар батлагдсан Ахмад настны тухай хуульд ахмад настанд зөвлөгөө өгөх, өдрийн үйлчилгээ, явуулын үйлчилгээ болон өдрөөр эмчлэх, асран сувилах үйлчилгээ зэрэг шинэ төрлийн үйлчилгээг бий болгож, иргэн, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлэхээр тусгасан ч энэ шинэ үйлчилгээний хэрэгжилт тун хангалтгүй байна. Энэ төрлийн үйлчилгээнд тухайлбал 2022 оны байдлаар 2300 хүнд 0.6 тэрбум төгрөг зарцуулж, нийт ахмад настны нэг хүрэхгүй хувийг хамруулж байгаа нь Монгол Улсад ахмад настныг дэмжих, хөгжүүлэх, нийгмийн амьдралд оролцуулах зэрэг үйлчилгээ байхгүйтэй адил байна гэсэн үг юм. Ахмад настны тухай хуулийн ихэнх заалтын хэрэгжилтийг хангах чиг үүргийг орон нутгийн байгууллагад өгсөн боловч нэгдсэн арга зүй, удирдлага, зохион байгуулалтаар хангах байгууллага болон арга механизм нь тодорхойгүй, орон нутгийн төсөвт хангалттай хөрөнгө тусгагдаагүй зэрэг шалтгаантай байна. Түүнчлэн Ахмад настны тухай хуулийн дагуу үзүүлэх үйлчилгээ, дэмжлэг туслалцаа нь ахмадуудын тодорхой зорилтот</p>
--	--	---	---

			бүлэгт бус, нийт ахмадуудын эрэлт хэрэгцээнд үндэслэх шаардлагатай.
4	7.3.Энэ хуулийн 7.1-д заасан үйлчилгээг аймаг, нийслэл, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 18.8-д заасан шалгуур, журмыг хангасан иргэн, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагаас сонгон шалгаруулж, гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлэх бөгөөд үйлчилгээ нь өрх, иргэний хүсэлтийн дагуу төлбөртэй байж болно.	~~7.3.Энэ хуулийн 7.2.14-т зааснаас бусад энэ хуулийн 7.1-д заасан үйлчилгээг аймаг, нийслэл, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага нь Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 18.8-д заасан шалгуур, журмыг хангасан хүсэлт гаргасан иргэн, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагаар с сонгон шалгаруулж, гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлнэ. бөгөөд үйлчилгээ нь өрх, иргэний хүсэлтийн дагуу төлбөртэй байж болно.~~	Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 18.8-д заасан шалгуур, журмыг хангасан иргэн, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагууд ХХҮГ-ын дэргэдэх магадлан итгэмжлэлийн зөвлөлөөр орж магадлан итгэмжлэгдсэн байгууллагуудтай аймаг дүүрэг гэрээ хийнэ гэсэн нь үйлчилгээ сайн хөгжиж чадахгүй байгаа орон нутагт хүндрэлтэй байна. Иймд орон нутагтаа сонгон шалгаруулалт хийж үйлчилгээг хөгжүүлэх шаардлагатай байна.
5	7.6.Энэ хуулийн 7.1.2, 7.1.3, 7.1.4-т заасан	~~7.6.Энэ хуулийн 7.1.2, 7.1.3, 7.1.4-т заасан үйлчилгээг үзүүлэх зорилгоор тухайн нутгийн~~	Ахмад настны урт хугацааны цогц тусламж үйлчилгээг хөгжүүлэхэд

	<p>үйлчилгээг үзүүлэх зорилгоор тухайн нутгийн захиргааны байгууллага, төрийн бус байгууллага нь сум, тосгон, хороо, багт "Ахмадын өргөө" байгуулан ажиллуулж болно.</p>	<p>~~захиргааны байгууллага, төрийн бус байгууллага нь сум, тосгон, хороо, багт "Ахмадын өргөө" байгуулан ажиллуулж болно.~~</p> <p><u>7.6. Энэ хуулийн 7.1-д заасан зарим төрлийн үйлчилгээг аймаг, дүүрэг, сум, тосгон, хороонд үйл ажиллагаа явуулж байгаа ахмадын өргөө, ахмадын төв, сэргээн засах төв, идэвхтэй насжилтыг дэмжих төв, дасгалын клуб, бусад олон нийтийн төвүүд үйлчилгээ үзүүлж байна.</u></p> <p><u>7.8.Төрийн болон орон нутгийн өмчит барилга, байгууламжид байрлаж, энэ хуулийн 7.1-д заасан үйлчилгээг үзүүлж байгаа ахмадын өргөө, ахмадын төв, сэргээн засах төв, идэвхтэй насжилтыг дэмжих төв, дасгалын клуб, олон нийтийн төвийн урсгал зардлыг орон нутгийн төсвөөс гэрээний үндсэн дээр хэсэгчлэн болон санхүүжүүлнэ.</u></p>	<p>зөвхөн "Ахмадын өргөө" байгуулан ажиллуулах нь учир дутагдалтай байгаа тул ахмадын өргөө, ахмадын төв, сэргээн засах төв, эрүүл насжилтыг дэмжих төв, дасгалын клуб, олон нийтийн төв зэрэг олон хэлбэрээр аймаг, дүүрэг, сум, тосгон, хороонд ажиллуулахаар тусгасан.</p> <p>Аймаг дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн халамжийн үйлчилгээний газруудад 1-2 ахмадын сувилал төрийн өмчид байдаг. Сүүлийн жилүүдэд хувийн амралт сувиллууд олон болсон, нөгөө талаар нэг сувилуулагчийн зардал 7 хоногт 210000 мянган төгрөг байгаа нь ажиллагсдын цалин, сувилуулагчийн хоол бусад зардалд хүрэлцэхгүй байгаа тухай тайлбарлаж зарим аймаг нь үйл ажиллагаагаа зогсоож зарим аймаг Засаг даргын тамгын газартаа шилжүүлсэн байдалтай байна. Иймд энэ сувиллын газруудыг шинэчлэн зохион байгуулж эрүүл насжилтыг дэмжих үйлчилгээ үзүүлдэг төв болгон зохион байгуулах боломжтой. Мөн ахмадын өргөө болон соёлын ордон, олон нийтийн төвүүд зэрэг барилга байгууламжид төрөл</p>
--	--	--	---

			<p>бүрийн үйлчилгээг иргэн, аж ахуйн нэгж, ТББ-аар гэрээлэн гүйцэтгүүлэх шаардлагатай байна.</p> <p>Тухайлбал, эрүүл насжилтыг дэмжих үйлчилгээ үзүүлэх төвд ахмад настанд зориулсан сургалт, өдрийн үйлчилгээ, зөвлөгөө өгөх гэх мэт төрөл бүрийн үйл ажиллагааг хувийн хэвшил төрийн бус байгууллагатай гэрээлэх, мөн туршлагатай багш нартай цагийн хөлсийг тооцож гэрээлэх зэргээр үйлчилгээ үзүүлж, улмаар ахмад настны хэрэгцээнд нийцсэн үйлчилгээг хөгжүүлэх бүрэн боломжтой. Зарим төсвийг Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас ахмад мэргэжилтний зөвлөгөө өгөх арга хэмжээний хүрээнд санхүүжүүлж болно.</p> <p>Иймд ахмад настны цогц тусламж үйлчилгээний тогтолцоог бүрдүүлэх, хөгжүүлэхийн тулд санхүүжилтийг тодорхой зааж, эрүүл мэндийн болон нийгмийн хамгааллын байгууллагын, орон нутгийн зэрэг хамтарсан санхүүжилтийн эх үүсвэртэй болгох шаардлагатай байна.</p>
--	--	--	--

	<p>8 дугаар зүйл. Ахмад настны амьжиргааг дэмжих 8.1.1.хөл, гарын протез, сонсох, харах эрхтний ортопедийн хэрэгсэл, тэргэнцэр худалдан авсан болон дотоодод хийлгэсэн зардлын үнийг таван жилд нэг удаа, шүд /үнэт металлаар хийхээс бусад/-ний протезын дотоодод хийлгэсэн зардлын үнийг гурван жилд нэг удаа тус тус нийгмийн халамжийн, эсхүл эрүүл мэндийн даатгалын сангаас нөхөн олгох;</p>	<p>8 дугаар зүйл. Ахмад настны амьжиргааг дэмжих 8.1.1.хөл, гар, шүдний протез, сонсох, харах эрхтний ортопедийн хэрэгсэл, тэргэнцэр, нэн шаардлагатай тусгай хэрэгсэл худалдан авсан зардлын үнийн хөнгөлөлтийг гурван жилд нэг удаа эрүүл мэндийн даатгалын сангаас олгох;</p>	<p>Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд протез, ортопедийн хөнгөлөлтөөс гадна тэргэнцэр зэрэг тусгай хэрэгслийн хөнгөлөлт үзүүлдэг. Ахмад насан хэрэв хөгжлийн бэрхшээлтэй бол тусгай хэрэгсэлд хамрагдана гэсэн тайлбараар энэ заалтад тусгай хэрэгслийн хөнгөлөлт үзүүлээгүй явсан нь ахмад настанд нэлээд чирэгдэлтэй Засгийн газрын тогтоолоор зарим тусгай хэрэгслийг олгож ирсэн байна. Иймд ахмад настны хэрэгцээнд суурилан нэн шаардлагатай тусгай хэрэгсэл гэж энэ заалтад нэмж тусгав.</p>
6	<p>8.1.3.тэжээн тэтгэх хүүхэдгүй, эсхүл хууль ёсны тэжээн тэтгэгч нь дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх боломжгүй нь тогтоогдсон ахмад настан, хүндэт донор ахмад настанд орон сууцны хөлс төлөхөд, хэрэв нийтийн халаалтгүй сууц, гэрт</p>	<p>8.1.3.тэжээн тэтгэх хүүхэдгүй, эсхүл хууль ёсны тэжээн тэтгэгч нь дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх боломжгүй нь тогтоогдсон, эсхүл <u>Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1.1-т заасан өрхийн ахмад настан, хүндэт донор ахмад настанд орон сууцны хөлс төлөхөд, хэрэв нийтийн халаалтгүй сууц, гэрт амьдардаг бол түлш худалдан авахад зориулан жилд нэг удаа мөнгөн тусламж эсхүл түлш худалдан авах эрхийн бичиг олгох;</u></p>	<p>Монгол Улсын хувьд өвлийн улиралд түлээ нүүрсний дэмжлэг үзүүлэх нь орлого багатай өрхийн хувьд хамгийн хэрэгцээ шаардлагатай үйлчилгээ байдаг. Одоогоор нийгмийн халамжийн хүрээнд ядуу өрхөд энэ үйлчилгээг үзүүлэхгүй байгаа тул Нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай буюу ядуу өрхийн ахмад настанд орон сууцны хөлс төлөхөд, хэрэв нийтийн</p>

	<p>амьдардаг бол түлш худалдан авахад зориулан жилд нэг удаа мөнгөн тусламж олгох;</p>		<p>халаалтгүй сууц, гэрт амьдардаг бол түлш худалдан авахад зориулан жилд нэг удаа мөнгөн тусламж <u>эсхүл түлш худалдан авах эрхийн бичиг</u> олгохоор тусгасан.</p>
	<p>8.1.5.ахмад настан нийслэл, аймгийн төвийн нийтийн тээврийн хэрэгсэл /таксинаас бусад/-ээр орон нутгийн харьяалал харгалзахгүй үнэ төлбөргүй зорчих бөгөөд нийтийн тээврийн байгууллага ахмад настныг нийтийн тээврийн хэрэгслээр чөлөөтэй, аюулгүй зорчих нөхцөлийг бүрдүүлэх;</p> <p>8.1.6.ахмад настанд олгох нийтийн тээврийн хэрэгслийн төлбөрийг харьяа аймаг, нийслэлийн төсвөөс санхүүжүүлэх.</p>	<p>8.1.5.ахмад настан нийслэл, аймгийн төвийн нийтийн тээврийн хэрэгсэл /таксинаас бусад/-ээр орон нутгийн харьяалал харгалзахгүй үнэ төлбөргүй <u>/нийслэлд зориулалтын хөнгөлөлтийн картаар/</u> зорчих бөгөөд нийтийн тээврийн байгууллага ахмад настныг нийтийн тээврийн хэрэгслээр чөлөөтэй, аюулгүй зорчих нөхцөлийг бүрдүүлэх;</p> <p><i>8.1.6.энэ хуулийн 8.1.5-т заасан үнэ төлбөргүй зорчих төлбөрийг нийтийн тээврийн үйлчилгээ үзүүлсэн аймаг, нийслэлийн төсвөөс санхүүжүүлэх.</i></p>	<p>Нийслэлд орон нутгаас түр оршин сууж байгаа ахмад настны нийтийн тээврийн зардлын хөнгөлөлтийг хуульд заалт байгаагүйн улмаас өр үүсэж байсан. Иймд энэ асуудлыг тусгахаар энэ заалтыг өөрчилсөн.</p>

7	<p>9 дүгээр зүйл. Ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих</p>	<p>9 дүгээр зүйл. Ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих</p> <p><u>9.1.4.хөдөлмөрийн, боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран ахмад настан боловсролын байгууллагад ажиллах, насан туршийн боловсрол олгох чиглэлээр ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх;</u></p> <p><u>9.1.5. хөдөлмөрийн, эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран сэргээн засалтын, идэвхитэй насжилтыг дэмжих болон эрүүл мэндийн үйлчилгээ үзүүлэх чиглэлээр эрүүл мэндийн байгууллагад ахмад настныг ажиллахыг дэмжих хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх;</u></p> <p><u>9.1.6.хөдөлмөрийн, хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн, байгаль орчин, аялал жуулчлалын зэрэг асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран үйлдвэржилтийг эрчимжүүлэх, хүнсний хангамжийг нэмэгдүүлэх, байгаль орчныг нөхөн</u></p>	<p>Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого”-ын 2.6.16-т “Хүн амын бүлгүүд, тухайлбал ...ахмад настан хагас цагаар, гэртээ, зайнаас ажиллах уян хатан зохицуулалт бий болгоно.” заасан. Мөн Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 24 дүгээр тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн 2.3.4-т “...ахмад настанд ээлтэй, хүртээмжтэй орчин нөхцөлийг бүрдүүлж, хөдөлмөр эрхлэх боломжоор хангана” гэж заасан.</p> <p>Хүн амын дунд ахмад настны тоо нэмэгдэж, ахмад настнууд эрт тэтгэвэрт гарч, хүн амын дундаж</p>

	<p><u>сэргээх болон бусад чиглэлээр УИХ-аас баталсан үндэсний хэмжээний бодлого, стратегийн зорилтыг хэрэгжүүлэх хүрээнд ахмад настан хувиараа хөдөлмөр, өрхийн аж ахуй эрхлэхийг техник, технологи, хөрөнгө санхүүгээр дэмжих хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх;</u></p> <p><u>9.1.7.энэ хуулийн 7.1-д заасан үйлчилгээг ахмад настан, ахмадын байгууллага, ахмад настны холбоо, сан, хоршоо, ахмадын оролцоотой байгууллага гэрээлэн гүйцэтгэхийг дэмжиж, энэ чиглэлээр хувиараа ажилласан ахмад настны цалин хөлсийг ажилласан цагаар, өдрөөр, сараар тооцон гэрээний дагуу хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих болон хууль тогтоомжийн дагуу бусад холбогдох сангаас санхүүжүүлэх.”</u></p> <p><u>9.9.Ажил олгогч нь хөдөлмөрийн гэрээ, ажил гүйцэтгэх, хөлсөөр ажиллах болон тэдгээртэй адилтгах гэрээний дагуу ажиллаж байгаа Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулийн 7.3.4-т заасан тэтгэвэр авагч өөрөө хүсвэл ажил олгогчийн цалин хөлсний сан, түүнтэй адилтгах орлогоос тэтгэврийн даатгалд төлөх шимтгэл 8.5 хувийг Нийгмийн даатгалын санд төлөхгүй.</u></p> <p><u>9.10.Төрийн албаны тухай хуулийн 27.4-т заасан нөхцөл үүссэн бол төрийн жинхэнэ албанд ажиллаж байсан, Ахмад настны тухай хуулийн 3.1, 3.2 дахь хэсэгт заасан иргэнийг мэргэжил, үр чадварыг нь харгалзан томилон ажиллуулж болно.</u></p>	<p>наслалт тогтмол нэмэгдэж улмаар хөдөлмөрийн насны хүн амд ноогдох ахмад настнуудын тоо 2010 онд 10:1 байсан бол, 2040 он гэхэд 4:1 болохоор байна. Өөрөөр хэлбэл хүн ам насжихын хирээр залуу ажилчдын эзлэх хувь буурах тул мэдлэг чадвартай, ажил амьдралын туршлагатай ахмад ажилчдын хөдөлмөр эрхлэлтийг зохистой хэлбэрээр дэмжих шаардлага тулгарч байна. Иймд ахмад настны тогтвортой орлогын эх үүсвэрийг хангах зорилгоор ахмад настнуудыг үргэлжлүүлэн хөдөлмөр эрхлүүлэхийг дэмжих, эдийн засгийн идэвхийг нь хадгалах, ахмад настнууд өөрийн чадавхыг амьдралынхаа туршид бүрэн дүүрэн ашиглах, тэдний мэргэжил, туршлага, үр чадварт түшиглэж залуу үеийг сургах, нөгөө талаар ахмад настан бүх нийтийн үйл хэрэгт идэвхтэй оролцох оролцоог дэмжин ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих олон талт бодлогыг батлан хэрэгжүүлэх шаардлагатайг харуулж байна.</p>
--	--	--

		<p><u>9.11.Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1–д заасан насанд хүрсэн ахмад настныг өөрөө хүсэлт гаргаагүй байхад нь тэтгэвэрт гарахыг шаардах, энэ үндэслэлээр хөдөлмөр эрхлэлтийн гэрээ цуцлахыг хориглоно.</u></p> <p><u>9.12.Өмчийн төрөл, хэлбэрээс үл хамаарч 50 ба түүнээс дээш ажилтантай аж ахуйн нэгж, байгууллага нийт ажлын байрныхаа хоёр хувиас доошгүй орон тоонд энэ хуулийн 3 дугаар зүйлд заасан иргэнийг хөдөлмөрийн хүнд, хортой, халуун нөхцөлтэй болон газрын доорх ажлын байрнаас бусад ажлын байранд ажиллуулна.</u></p>	<p>Ахмад настны хөдөлмөрлөх эрх зүйн орчныг нарийвчлан тодорхойлоогүйн улмаас насаар ялгаварлан гадуурхагдах, өөрөө хүсээгүй ч эрт тэтгэвэрт гаргах, ахмад настны цалин хөлсийг хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээгээр тооцох зэрэг зохисгүй үйлдлүүд гарч байна. Иймд ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих зорилгоор ахмад настан өөрөө нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөх шаардлагагүй гэж үзвэл тухайн ахмад настныг авч ажиллуулж байгаа байгууллага тэтгэврийн даатгалын шимтгэл 8.5 хувийг төлөхгүй байх, 50 ба түүнээс дээш ажиллагсадтай аж ахуйн нэгжийн 4-өөс доошгүй хувьд ахмад настан авч ажиллуулах, мод, хүнсний ногоо тарих зэрэг байгаль орчны болон хүнс үйлдвэрлэл, хөдөө аж ахуйн салбарт ахмад настныг ажиллахыг дэмжиж хөнгөлөлттэй зээл олгох, цалин хөлсийг зах зээлийн ханшаар ажилласан хугацаанд тооцон цагаар, өдрөөр гэх мэт уян хатан хэлбэрээр олгох, ахмадын</p>
--	--	---	--

			хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр арга хэмжээг өргөжүүлэх зэрэг эрх зүйн зохицуулалтыг тусгасан.
8	<p>10 дугаар зүйл. Ахмад настны эрүүл мэндийг хамгаалах</p> <p>10.1.2.эмчилгээ, сувилгаа зайлшгүй шаардлагатай ахмад настанд эмнэлгийн байгууллагын дүгнэлтээр магадлан итгэмжлэгдсэн дотоодын рашаан сувилалд амарч сувилуулах тохиолдолд тээврийн хэрэгслийн нэг талын зардал, эрхийн бичгийн үнийн 50 хувийг, хүндэт донор ахмад настанд 100 хувийг жилд нэг удаа нөхөн олгох;</p>	<p>10 дугаар зүйл. Ахмад настны эрүүл мэндийг хамгаалах</p> <p>10.1.2.эмчилгээ, сувилгаа зайлшгүй шаардлагатай ахмад настанд эмнэлгийн байгууллагын дүгнэлтээр магадлан итгэмжлэгдсэн дотоодын рашаан сувилалд амарч сувилуулах тохиолдолд тээврийн хэрэгслийн нэг талын зардал, эрхийн бичгийн жишиг үнийн 50 хувийг, хүндэт донор ахмад настанд 100 хувийг жилд нэг удаа нөхөн олгох;</p>	Улсын хэмжээнд магадлан итгэмжлэгдсэн байгалийн рашаантай сувилал 20 байгаа бөгөөд хэрэв рашаан гэсэн үгийг хасвал магадлан итгэмжлэгдсэн дотоодын сувиллын тоо 50 орчим болно.
9	<p>12 дугаар зүйл. Ахмад настанд үзүүлэх хүндэтгэл, насны хишиг</p> <p>12.2. 65 болон түүнээс дээш настай ахмад настанд Цагаан сар: билгийн тооллын хаврын</p>	<p>12 дугаар зүйл. Ахмад настанд үзүүлэх хүндэтгэл, насны хишиг</p> <p>12.2. 65 болон түүнээс дээш настай ахмад настанд Цагаан сар: билгийн тооллын хаврын тэргүүн сарын шинийн нэгнийг тохиолдуулан жил бүрийн 01 дүгээр сард, Үндэсний их баяр наадам, Ардын хувьсгалын ойн баярыг тохиолдуулан жил бүрийн 6 дугаар сард улсын төсвөөс санхүүжүүлэн ахмад настны наснаас</p>	Насны хишгийн хэмжээг хуульд мөнгөн дүнгээр заасан нь инфляцын өөрчлөлтөөр нэмэгдэхгүй үнэ цэнийг бууруулах сөрөг талтай байна. Иймд бусад тэтгэмж, тусламжийг адил тухай бүр хэмжээг Засгийн газар тогтоохоор заасан.

<p>тэргүүн сарын шинийн нэгнийг тохиолдуулан жил бүрийн 01 дүгээр сард, Үндэсний их баяр наадам, Ардын хувьсгалын ойн баярыг тохиолдуулан жил бүрийн 7 дугаар сард улсын төсвөөс санхүүжүүлэн насны хишиг олгох бөгөөд насны хишиг олгох журмыг Засгийн газар батална.</p> <p>12.3.Энэ хуулийн 12.2-т заасан насны хишиг дараахь хэмжээтэй байна:</p> <p>12.3.1. 65-69 настай ахмад настанд тавин мянган төгрөг;</p> <p>12.3.2. 70-79 настай ахмад настанд наян мянган төгрөг;</p> <p>12.3.3. 80-89 настай ахмад настанд нэг зуун тавин мянган төгрөг;</p> <p>12.3.4. 90, түүнээс дээш настай ахмад настанд хоёр зуун тавин мянган төгрөг.</p>	<p><u>хамааран насны хишиг олгох бөгөөд насны жишиг хишгийн хэмжээ, олгох журмыг Засгийн газар батална.</u></p> <p><u>12.3¹.Ахмад настны талаарх иргэд, байгууллага, олон нийтийн ойлголт хандлагыг сайжруулах, ахмад настны хуримтлуулсан мэдлэг, туршлагыг залуу үедээ өвлүүлэх, тэднийг сонсох, ахмад настныг нийгэм, олон нийтийн дунд сайн сайхан ажиллаж, амьдрах нөхцөлийг дэмжих зорилгоор ахмадын өдрийг жил бүрийн 10 дугаар сарын 01, ахмадын долоо хоногийг 10 дугаар сарын 01-нээс 10 дугаар сарын 07-ны өдрүүдэд тэмдэглэнэ. Бүх шатны Засаг дарга нар, аж ахуйн нэгж, төрийн ба төрийн бус байгууллагууд энэ өдрүүдэд дээрх зорилгод нийцсэн төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.</u></p> <p>~~12.3.Энэ хуулийн 12.2-т заасан насны хишиг дараахь хэмжээтэй байна:~~</p> <p>~~12.3.1. 65-69 настай ахмад настанд тавин мянган төгрөг;~~</p> <p>~~12.3.2. 70-79 настай ахмад настанд наян мянган төгрөг;~~</p> <p>~~12.3.3. 80-89 настай ахмад настанд нэг зуун тавин мянган төгрөг;~~</p> <p>~~12.3.4. 90, түүнээс дээш настай ахмад настанд хоёр зуун тавин мянган төгрөг.~~</p>	<p>Японы Ахмад настны тухай хуулийг харахад 9 сарын 15-нд ахмад настны өдөр, 9 сарын 15-21-ны хооронд ахмадын долоо хоногийг тэмдэглэж ахмад настныг дэмжих ахмад настны талаарх иргэд, байгууллага, олон нийтийн ойлголт хандлагыг сайжруулах, ахмад настны хуримтлуулсан мэдлэг, туршлагыг залуу үедээ өвлүүлэх, тэднийг сонсох, ахмад настныг нийгэм, олон нийтийн дунд сайн сайхан ажиллаж, амьдрах нөхцөлийг дэмжих мөн бүх шатны Засаг дарга нар, аж ахуйн нэгж, төрийн ба төрийн бус байгууллагууд энэ өдрүүдэд дээрх зорилгод нийцсэн төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлдэг байсан. Энэ туршлага нь манайд ч зүйтэй, ахмадаа хүндэтгэх олон нийтийн арга хэмжээ</p>
--	--	--

			шаардлагатай байгаа тул энэ заалтыг нэмсэн.
10	<p>13 дугаар зүйл. Ахмад настанд үзүүлэх дэмжлэгийн хэмжээ, үйлчилгээ үзүүлэх журам, санхүүжүүлэх эх үүсвэр</p> <p>13.2.Энэ хуулийн Хоёрдугаар бүлэгт заасан ахмад настанд үзүүлэх үйлчилгээ, дэмжлэг, хүндэтгэлийн хэмжээ, тэдгээрийг олгох журмыг Засгийн газар батална.</p> <p>13.3.Энэ хуулийн ~~7.1-д заасан үйлчилгээ~~, энэ хуулийн ~~8.1.2~~, 8.1.3, 8.1.4, ~~10.1.2~~, 10.1.3, 10.1.5-д заасан дэмжлэгийг нийгмийн халамжийн сангаас, энэ хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасан дэмжлэгийг хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас, энэ хуулийн 7.2.6, 10.1.1, 10.1.4-т заасан</p>	<p>13 дугаар зүйл. Ахмад настанд үзүүлэх дэмжлэгийн хэмжээ, үйлчилгээ үзүүлэх журам, санхүүжүүлэх эх үүсвэр</p> <p>13.1.Энэ хуулийн 8.1.3-т заасан дэмжлэгт хамрагдах ахмад настныг тухайн орон нутгийн ахмадын байгууллагын саналыг харгалзан Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 27 дугаар зүйлд заасан Амьжиргааг дэмжих зөвлөл тодорхойлж, шийдвэрлэнэ.</p> <p>13.2.Энэ хуулийн Хоёрдугаар бүлэгт заасан ахмад настанд үзүүлэх ~~үйлчилгээ~~, дэмжлэгийн хүндэтгэлийн хэмжээ, тэдгээрийг олгох журмыг Засгийн газар батална.</p> <p>13.3.Энэ хуулийн ~~7.1-д заасан үйлчилгээ~~, энэ хуулийн 8.1.2, 8.1.3, 8.1.4, ~~10.1.2~~, 10.1.3, 10.1.5-д заасан дэмжлэгийг нийгмийн халамжийн сангаас, энэ хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасан дэмжлэгийг хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас, энэ хуулийн <u>7.1.6, 7.1.12, 7.2.6, 10.1.1, 10.1.4-т</u> заасан үйлчилгээг эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлнэ.</p> <p>13.4.Ахмад настанд үйлчилгээ, дэмжлэг, хүндэтгэл үзүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг улс, орон нутгийн төсөвт тусгах, зориулалтын дагуу зарцуулах, тайлагнахтай холбогдсон харилцааг Төсвийн тухай хуулиар зохицуулна.</p>	<p>Насны хишгийн хэмжээг хуульд мөнгөн дүнгээр заасан нь инфляцын өөрчлөлтөөр нэмэгдэхгүй үнэ цэнийг бууруулах сөрөг талтай байна. Иймд бусад тэтгэмж, тусламжийг адил тухай бүр хэмжээг Засгийн газар тогтоохоор заасан.</p> <p>Ахмад настны цогц тусламж үйлчилгээний тогтолцоог бүрдүүлэх, хөгжүүлэхийн тулд санхүүжилтийг тодорхой зааж, эрүүл мэндийн болон нийгмийн хамгааллын байгууллагын, орон нутгийн зэрэг хамтарсан санхүүжилтийн эх үүсвэртэй болгон, үйлчилгээг хөгжүүлэх зорилтын үүднээс өөрчлөлт оруулсан.</p> <p>Протез, ортопедийн болон тусгай хэрэгслийн тохируулга хийх талаар эмч, мэргэжилтэн зөвлөгөө өгч, эм, эмнэлгийн хэрэгслээр үйлчлүүлэх хөнгөлөлтөд хамруулах ажлыг эмийн хөнгөлөлт олгодогтой ижилхэн ахмад настан зах зээлээс хүссэн газраар үйлчлүүлэх боломжтой байлгах, мөн өндөр</p>

<p>үйлчилгээг эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлнэ.</p> <p>13.4.Ахмад настанд үйлчилгээ, дэмжлэг, хүндэтгэл үзүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг улс, орон нутгийн төсөвт тусгах, зориулалтын дагуу зарцуулах, тайлагнахтай холбогдсон харилцааг Төсвийн тухай хуулиар зохицуулна.</p>	<p><u>13.5.Энэ хуулийн 7.1-д заасан үйлчилгээ, 8.1.1, 8.2.2, 10.1.2-т заасан дэмжлэгийн санхүүжилтийг эрүүл мэндийн даатгалын сан, нийгмийн халамжийн сан, орон нутгийн төсвөөс болон ахмад настны оролцоотойгоор санхүүжүүлнэ.</u></p> <p><u>13.6.Энэ хуулийн 13.5-д заасан үйлчилгээний жишиг үнэ, төлбөр, хөнгөлөлтийн хэмжээ, эрүүл мэндийн даатгалын сангаас хариуцах санхүүжилтийг Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөл, нийгмийн халамжийн болон орон нутгийн төсвөөс хариуцах санхүүжилт болон иргэний хариуцах төлбөрийг нийгмийн хамгааллын, санхүүгийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран баталж, хэрэгжүүлнэ.</u></p> <p><u>13.7.Энэ хуулийн 7.1 дэх хэсэгт заасан үйлчилгээнд зарцуулах хөрөнгө нь нийгмийн халамжийн сангаас ахмад настанд зориулан зарцуулах нийт хөрөнгөний 10 хувиас багагүй байна.</u></p> <p><u>13.8. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас ахмад настанд зарцуулах хөрөнгө нь эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй зээлийн зардлыг оруулахгүйгээр тус сангийн тухайн жилийн нийт хөрөнгийн 10 хувиас багагүй байна.</u></p> <p><u>13.9.Энэ хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4-9.1.6-т заасан арга хэмжээг санхүүжүүлэх зардлыг Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан болон боловсролын, эрүүл мэндийн, хөдөлмөрийн, байгаль орчны, хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн асуудал эрхэлсэн</u></p>	<p>өртөгтэй протезын санхүүжилтийг эрүүл мэндийн даатгалын сан хариуцдаг. Нийгмийн халамжийн болон эрүүл мэндийн санхүүжилтийг нэгтгэн иргэнд яг хэрэгцээт үйлчилгээг үзүүлэх, санхүүжилтийг олон эх үүсвэртэй байгааг тодорхой болгох, нэгдсэн зохицуулалтаар хэрэгжүүлэх шаардлагатай тул өөрчлөлт оруулсан.</p> <p>Мөн ахмадын рашаан сувилалд нийгмийн даатгалаас болон халамжийн сангаас хөнгөлөлт үзүүлдэг ба тус тусдаа хөнгөлөлтүүд нь давхцах хандлагатай тул санхүүжилтийг тодорхой болгох шаардлагатай байна.</p> <p>Нийгмийн халамжийн үйлчилгээнд хөрөнгө төсөвлөхгүй байх нь үйлчилгээг хөгжүүлэхгүй байх нэг шалтгаан болж байна. Иймд Энэ хуулийн 7.1 дэх хэсэгт заасан үйлчилгээнд зарцуулах хөрөнгө нь нийгмийн халамжийн сангаас ахмад настанд зориулан зарцуулах нийт хөрөнгөний 10 хувиас багагүй хэмжээтэй байна. гэсэн заалт нэмсэн. Энэ нь 20 орчим тэрбум төгрөг болох юм.</p>
--	---	---

		<p><u>төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн багцад тусган санхүүжүүлнэ.</u></p> <p><u>13.10.Энэ хуулийн 8.1.2, 10.1.2-т заасан амралт, сувиллын үйлчилгээний хөнгөлөлт, зардлыг ижил хугацаанд нэг байгууллагад нийгмийн халамжийн болон эрүүл мэндийн даатгалын сангаас давхардуулан олгохгүй.</u></p> <p><u>13.11.Энэ хуулийн 7.1, 8.1.1, 8.1.2, 10.1.2 болон 10.2-т заасан үйлчилгээг үзүүлэхдээ үйлчилгээг цахимжуулах, үйлчилгээний давхардлыг арилгах, гэрээт байгууллагын санхүүжилтийг гүйцэтгэлд үндэслэн бодитоор олгох зорилгоор ахмад настны биометрик мэдээллийг ашиглаж болно.</u></p>	
11	<p>14 дүгээр зүйл. Аж ахуйн нэгж, байгууллага, албан тушаалтны хүлээх үүрэг</p> <p>14.7.Энэ хуулийн 14.6-д заасан арга хэмжээнд зориулан аж ахуйн нэгж, байгууллага өөрийн төсөв, үйл ажиллагааны орлогоосоо цалингийн нийт сангийн гурав хүртэл хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгөөр "Ахмадын сан" байгуулах бөгөөд</p>	<p>14 дүгээр зүйл. Аж ахуйн нэгж, байгууллага, албан тушаалтны хүлээх үүрэг</p> <p>14.7.Энэ хуулийн 14.6-д заасан арга хэмжээнд зориулан аж ахуйн нэгж, байгууллага өөрийн төсөв, үйл ажиллагааны орлогоосоо, <u>төсөвт байгууллага тухайн жилийн төсвийн зардалдаа тусган цалингийн нийт сангийн гурав хүртэл хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгөөр "Ахмадын сан" байгуулах бөгөөд</u> Ахмадын сан байгуулан ажиллуулах журмыг Засгийн газар батална.</p>	<p>Ахмадын санг байгуулахад төсвийн байгууллага нь үйл ажиллагааны орлого байдаггүй тул энэ санг байгуулахад хүнд байдаг. Иймд өөрийн төсөвт тусган батлуулж гэж нэмсэн.</p>

	<p>Ахмадын сан байгуулан ажиллуулах журмыг Засгийн газар батална.</p>		
		<p><u>14.9.Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь ахмадын сангийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлсэн байдал, мөнгөн хөрөнгийн зарцуулалтын талаар жил бүрийн 2 дугаар сарын 01-ний дотор харьяалагдах дээд байгууллагадаа тайлагнаж, хамт олондоо мэдээлнэ.</u></p> <p><u>14.10.Ахмад настны нийгмийн болон хөдөлмөрийн харилцаан дахь ялгаварлал, үл хайхрах, хүчирхийлэл, дарамтаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах, таслан зогсоох, соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааг хууль зүйн, хөдөлмөрийн, халамжийн, боловсролын, эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хяналтын нэгжүүд холбогдох асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлнэ.</u></p> <p><u>14.11. Их, дээд сургуульд нийгмийн ажилтан, сэтгэл зүйч, эмч, сувилагчийн мэргэжлээр суралцаж буй оюутны ахмад настны асаргааны хувилбарт үйлчилгээний байгууллагад хийсэн сайн дурын ажлыг сургалтын хөтөлбөрийн дагуу хийх дадлагын ажлын цагт тооцож болно. Дадлагын цагт тооцох журмыг ахмад настны болон боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална.”</u></p>	<p>Шинээр нэмсэн.</p>

<p>12</p>	<p>15 дугаар зүйл. Ахмадын байгууллага</p> <p>15.1.Ахмад настны олонхын нийтлэг эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг төлөөлөн хамгаалах, нийгэмд үйлчилдэг, үндэсний хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагыг улсын төсвөөс, түүний салбар, нэгжийг тухайн аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн төсвөөс санхүүжүүлнэ.</p> <p>15.2.Энэ хуульд заасан ахмад настны талаарх төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагын гүйцэтгэх зарим чиг үүргийг ахмад настны эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг төлөөлөн хамгаалах төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлж, төсөл, арга хэмжээний зардлыг санхүүжүүлж болно.</p>	<p>15 дугаар зүйл. Ахмадын байгууллага</p> <p><u>15.1.Ахмадын байгууллагын бүтэц нь ахмад настны олонхын нийтлэг эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг төлөөлөн хамгаалж нийгэмд үйлчилдэг, үндэсний хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулдаг өөрөө удирдах ёсны зарчимтай, бүх төрлийн татвараас чөлөөлөгдсөн, төрийн бус байгууллага (Монголын ахмадын холбоо), аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг, баг, хороо, аж ахуйн нэгж байгууллагын ахмадын хороо зөвлөл (цаашид “Ахмадын байгууллага” гэх)-өөс бүрдэнэ.</u></p> <p><u>15.2.Энэ хуулийн 15.1-д заасан ахмадын байгууллагын үндсэн ажилтны цалин, тогтмол болон үйл ажиллагааны зардлыг улсын төсвөөс, орон нутгийн ахмадын байгууллагын зардлыг тухайн аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн төсвөөс, аж ахуйн нэгж, байгууллагын ахмадын хороо, зөвлөлийн зардлыг тухайн байгууллагын төсөв, орлогоос тус тус санхүүжүүлнэ.</u></p> <p><u>15.3.Ахмад настны талаарх төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагын гүйцэтгэх зарим чиг үүргийг болон энэ хуулийн 7.1-д заасан үйлчилгээг энэ хуулийн 15.1-д заасан байгууллагаар гүйцэтгүүлж, төсөл, арга хэмжээний зардлыг гэрээний үндсэн дээр хэсэгчлэн болон бүрэн санхүүжүүлж болно.</u></p> <p><u>15.4.Энэ хуулийн 15.2-т заасан санхүүжилтийг авч энэ хуулийн 7.1-д заасан үйлчилгээ, ахмад настны талаарх төрийн болон нутгийн захиргааны</u></p>	<p>Ахмадын байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах зорилгоор санхүүжилтийг тодорхой болгох заалтууд нэмсэн.</p> <p>Мөн ахмад настанд үзүүлэх үйлчилгээг ахмадын байгууллага гэрээгээр гүйцэтгэх заалт нэмсэн.</p> <p>Санхүүжилт, үйл ажиллагааны үр дүн, санхүүгийн тайлан ил тод заалтыг нэмсэн.</p> <p>50 ба түүнээс дээш ажиллагсадтай аж ахуйн нэгж, төрийн болон төрийн бус байгууллагын ахмадын зөвлөл нь байнгын орон тоотой тогтмол үйл ажиллагаа явуулах бөгөөд тухайн байгууллагын үндсэн чиг үүрэгт зөвлөн туслах үүрэгтэй байна. Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь зөвлөлийн дарга, эсхүл нарийн бичгийн даргыг орон тоондоо багтаан цалинжуулна гэсэн заалтыг шинээр нэмсэн.</p>
-----------	--	---	--

байгууллагын гүйцэтгэх зарим чиг үүргийг гүйцэтгэхдээ тухайн үйлчилгээний чиглэлээс хамааран нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан Засгийн газрын гишүүн, эрүүл мэндийн асуудал хариуцсан Засгийн газрын гишүүн, аймаг, дүүргийн Засаг даргатай гэрээ байгуулан ажиллаж, үр дүн, санхүүжилтийн тайланг гэрээнд заасны дагуу тухай бүр тайлагнана.

15.5. Ахмадын байгууллага төрөөс ахмад настны талаар баримтлах бодлого, хууль тогтоомжид санал өгөх, хэрэгжилтэд дэмжлэг үзүүлэх, оролцох, хяналт тавих, хөдөлмөр эрхлэлтэд дэжлэг үзүүлэх, ахмадын мэдээллийн санг бүрдүүлэн, баяжуулж, дүгнэлт гаргана.

15.6. Ахмад настны асрамж сувилал, үйлчилгээний байгууллагуудыг магадлан итгэмжлэх зөвлөл, хүний эрхийн иргэний зөвлөл, амьжиргаа дэмжих зөвлөл, хохирогчдын нөхцөл, аюулгүй байдлын үнэлгээ, зэрэглэл тогтоох ажлын хэсэг, зөвлөлүүдэд төлөөллөө оролцуулна.

15.7. Ахмадын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих зорилго бүхий төсөл, ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээ зэрэгт зориулагдах төсвийн санхүүжилтийг ахмадын байгууллагад шилжүүлэн гүйцэтгүүлж болно.

15.8. Энэ хуулийн 15.2, 15.4, 15.7-д заасан гэрээ, хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээ, гэрээний

		<p><u>хэрэгжилт, санхүүжилтийн тайлан нь олон нийтэд ил тод, нээлттэй байна.</u></p> <p><u>15.9.50 ба түүнээс дээш ажиллагсадтай ахмад настантай төрийн болон төрийн бус, аж ахуйн нэгж байгууллагын ахмадын зөвлөл тогтмол үйл ажиллагаатай, тухайн байгууллагыг ахмадуудтайгаа харилцах үндсэн чиг үүрэгт зөвлөх, туслах үүрэгтэй байх бөгөөд ахмад зөвлөлийн нэг ажилтныг орон тоондоо багтаан цалинжуулна.</u></p>	
13	16 дугаар зүйл. Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага	<p>16 дугаар зүйл. Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага</p> <p><u>16.3.Энэ хуулийн 14.7-д заасан ахмадын сангийн хуримтлал үүсгээгүй тохиолдолд төсөв захирагчид байгуулбал зохих ахмадын сангийн дүнгийн 0.3 хувиар торгууль ногдуулж Зөрчлийн тухай хуулиар хариуцлага тооцно.</u></p>	Ахмадын сантай холбоотой хариуцлагын заалт оруулсан.